

*Offertur Chri & me indignum sacerdotem tuum doceat tantum
 fcti corpus ad tractare mysterium, ira vt placide ac benigne sacri-
 ficutem omnium ficutem omnium ficutem omnium ficutem omnium
 tam viuorum tam viuorum quàm defanctorum. Tom. 4. prece-
 tionem primam præparante ad Missam.*

orum.

VIII. Angelos aſtare Sacerdoti, dum ſanctiſ-
 ſimum Miſſæ ſacrificium Deo offert.

Quanta Domine Ieſu Chriſte cordis contritio-
 ne, & lacrymarum fonte, quanta reuerentia &
 tremore, quanta corporis caſtitate, & animi purita-
 te iſtud diuinum & cœleſte ſacrificium eſt celebra-
 dum, vbi caro tua in veritate ſumitur, vbi ſanguis
 tuus in veritate bibitur, vbi ſumma imis iunguntur,
 vbi adeſt præſentia ſanctorum Angelorum, vbi tu es
 Sacerdos & ſacrificium mirabiliter & ineffabiliter
 cõſtitutus. Tom. 4. preceatione prima præparãte ad Miſſã.

*Angeli aſſi-
 ſtunt Sacerdo-
 tibus ſacrificãti.*

*Nõ eſt dubiũ
 Sacerdoti An-
 gelũ aſſistere,
 dum Chriſtus
 aſſiſtit, Chri-
 ſtus immola-
 tur.*

Apparuit autem illi Angelus à dextris altaris in-
 cenſi. Atque vtinam nobis quoque adolentibus al-
 taria, ſacrificium deferentibus aſſiſtat Angelus, imo
 præbeat ſe vidẽdum. Non enim dubites aſſiſtere An-
 gelum, quãdo Chriſtus aſſiſtit, Chriſtus immolatur.
 Etenim paſcha noſtrũ immolatus eſt Chriſtus. Nec
 verearis, ne torbetur cor tuum Angeli viſione. Tom.
 5. lib. 1. Comment in cap. 1. Lucæ.

CAPVT OCTAVVM

De Cæremonijs & alijs ad Miſſam
 pertinentibus.

I. Vino in calice offerendo miſcendã eſſe aquam.

Hesternus ſermo noſter ac tractatus vſque ad
 ſancti altaris ſacramenta deductus eſt. Et
 cognouimus ſacramentorum iſtorum figu-
 ram Abrahæ temporibus præceſſiſſe, quando obtru-
 lit ſacrificium ſanctus Melchiſedech, neque inivitum
 neque

neque finem habens dierum. Audi homo, quid dicat Paulus Apostolus ad Hebræos. Vbi sunt, qui dicunt, Filium Dei esse de tempore? De Melchisedech dictum est, quia neque initium, neque finem dierum habet. Si Melchisedech non habet initium, num Christus habere pouit? Sed non est figura plus quam veritas. Vides ergo, quia ipse primus & nouissimus. Primus, quia auctor est omnium. Nouissimus, non quod finem inueniat, sed quod vniuersa concludat. Diximus ergo, quod in altari constitutatur calix & panis. In calice, inquit, mittitur vinum. Et quid aliud? Aqua. *Vinum aqua mixtum offertur.* Sed tu mihi dicis: Quomodo ergo Melchisedech panem & vinum obtulit? Quid sibi vult admixtio aquæ? Rationem accipe. Primo omnium, figura, quæ ante præcessit tempore Moysi, quid habet? *Quare aqua vino miscetur.* Quia cum sitiret populus Iudeorum, & murmuraret, quod aquam inuenire non posset, iussit Deus Moysi ut tangeret petram de virga. Tetigit petram, & petra vndam maximam fudit, sicut Apostolus ait: *Bibebant autem *1. Cor. 10. de consequente petra, petra autem erat Christus. Non immobilis petra, quæ populum sequebatur. Et tu bibe, ut te Christus sequatur. Vide mysterium. Moyses, hoc est propheta. Virga, hoc est verbum Dei. Sacerdos verbo Dei tangit petram, & fluit aqua, & bibit populus Dei. Tangit ergo Sacerdos calicem, redundat aqua in calice, salit in vitam æternam, & bibit populus Dei, qui Dei gratiam consecutus est. Didicisti ergo hoc. Accipe & aliud. In tempore dominicæ passionis cum sabbatum magnam instaret, quia vivebat Dominus noster Iesus Christus, vel latrones missi sunt qui percuterent eum: venientes inueniunt defunctum Dominum Iesum Christum: tunc vnus de militibus lancea tetigit latus eius, & de latere eius aqua fluxit & sanguis. *Ex Christi latere aqua & sanguis fluxit, istius recordamur dum aqua vino miscetur* Quare aqua? quare sanguis? Aqua ut emundaret, sanguis ut redimeret. Quare de latere? Quia vnde culpa, inde gratia. Culpa per feminam, gratia per Dominum Iesum Christum, Tom. 4. lib. 5. de Sacrament. Cap. 1.

Ergo

Ergo didicisti, quòd ex pane corpus fiat Christi, & quòd vinū & aqua in calicem mittitur, sed fit sanguis consecratione verbi cœlestis. *Tom. 4. lib. 4. de Sacrament. Cap. 4.*

Antequam consecratur, panis est, vbi autem verba Christi acceperint, corpus est Christi. Denique audi dicentem: Accipite & edite ex eo omnes, hoc est enim corpus meum. Et ante verba Christi, calix est vini & aque plenus, vbi verba Christi operata fuerint, ibi sanguis efficitur, qui plebem redemit. *Tom. 4. lib. 4. de Sacrament. Cap. 5.*

II. Vasa sacra in vsu fuisse Ambrosij tempore ad diuina mysteria peragenda.

Hoc maximum incentiuū misericordie, vt compatiatur alienis calamitatibus, necessitates aliorum quantum possumus iuueamus, & plus interdum quàm possumus. Melius est enim pro misericordia causas prestare, vel inuidiam perpeti, quàm prætereundere inclementiam: Vt nos aliquando in inuidiam incidimus, qui confrēgerimus vasa mystica, vt captiuos redimeremus: quod Arrianis displicere poterat, nec t. factū displicere, quàm vt esset, quod in nobis reprehēderent. Quis autē est tam durus, immitis, ferreus, cui displiceat quòd homo redimitur à morte, fœmina ab impuritatibus barbarorum, quæ grauiores morte sunt: adolescentulæ, vel pueri, vel infantes ab idolorum contagijs, quibus mortis metu inquinabantur? Quam causam nos etsi non sine ratione aliqua gessimus, tamen ita in populo persecuti sumus, vt cōfiteremur, multo quæ fuisse cōmodius astrueremus, vt animas Domino quàm aurum seruaremus. Qui enim sine auro misit Apostolos, & Ecclesias sine auro congregauit. Aurum Ecclesia habet, non vt seruet, sed vt erogat, & subueniat in necessitatibus. Quid opus custodire, quod nihil adiuvat? An ignoramus quantum auri atque argenti de templo Domini Assyrij sustulerint? Nōne melius constat

Ambrosius vasa mystica contempsit, vt captiuos redimeret.

Aurea vasa Ecclesia habet.

constat Sacerdos propter alimoniam pauperum, si alia subsidia desint, quam sacrilegus contaminata asporret hostis: Nōne diciturus est Dominus: Cur passus es tot inopes fame emori? Et certe habebas aurum, vt ministrasses alimoniam? Cur tot captiui deducti in commercium sunt, nec redempti? Cur tot ab hoste occisi sunt? Melius fuerat, vt vasa viuentium seruares, quā metallorum? His non posset respōsum referri. Quid enim dicerēs? Timui, ne templeo Dei ornatus decisset? Responderet: Aurū sacramenta non quærunt: neque auro placent, quę auro non emuntur. Ornatus sacramentorum redemptio captiuorū est. Et vere illa sunt vasa pretiosa, quę redimūt animas à morte. Ille verus thesaurus est Domini, qui operatur, quod sanguis eius operatus est. Tunc vas dominici sanguinis agnosco, cum in vtroque videro redemptionē, vt calix ab hoste redimat, quos sanguis à peccato redemit. Quā pulcrum, vt cum agmina captiuorum ab Ecclesia redimūtur, dicatur: Hos Christus redemit: Ecce aurum quod probari potest, ecce aurum vtile, ecce aurum Christi quod à morte liberat, ecce aurum quo redimitur pudicitia, seruatur castitas. Hos ergo malui vobis liberos tradere, quā aurū referuare. Hic numerus captiuorum, hic ordo præstantior est, quā species poculorum. Huic muneri proficere debuit aurum redemptoris, vt redimeret periclitantes. Agnosco infusum auro sanguinem Christi nō solum irritulasse, verum etiam diuinę operationis impressisse virtutē redemptionis munere. Tale aurum sanctus martyr Laurētius Domino referuauit, à quo cum quæreretur thesauri Ecclesię, promisit demonstraturum se. Sequēti die pauperes duxit. Interrogatus vbi essent thesauri quos promiserat, ostēdit pauperes, dicens: Hi sunt thesauri Ecclesię: Et vere thesauri, in quibus Christus est, in quibus Christi fides est. Denique Apostolus ait: * Habemus thesaurum in vasis fictilibus. Quos meliores thesauros habet Christus, quā

*Melius est vas
sa viuentium
seruare quā
metallorum.*

* 2. Cor. 4.

cos,

* *Matth. 25.*

eos, in quibus se esse dixit? Sic enim scriptum est: *E. furiui, & dedistis mihi māducare: sitiui, & dedistis mihi bibere: hospes eram, & collegistis me. Et infra: Quod enim vni horum fecistis, mihi fecistis. Quos meliores Iesus habet thesauros, quàm eos in quibus amat videri? Hos thesauros demonstrauit Laurentius, & vicit, quòd eos nec persecutor potuit auferre. *Itaque Ioachim, qui aurum in obsidione seruabat, nec dispensabat alimoniam comparandæ: & aurum vidit diripi, & se in captiuitatem perducì. Laurentius, qui aurum Ecclesiæ maluit erogare pauperibus, quàm persecutori reseruare, & singulari interpretationis viuacitate sacrã martyrij accepit coronam. Numquid dictum est sancto Laurentio: Non debuisti erogare thesauros Ecclesiæ, vasa sacramentorũ vendere? Opus est, vt quis fide sincera, & perspiciaci prouidentia munus hoc impleat. Sane si in sua aliquis deriuat emolumenta, crimen est: si vero pauperibus erogat, captiuum redimit, misericordia est. Nemo enim potest dicere, Cur pauper viuit? Nemo potest queri, quia captiuui redempti sunt. Nemo potest accusare, quia templum Dei ædificatum est. Nemo potest indignari, quia humanis fidelium reliquijs spatia laxata sunt. Nemo potest dolere, quia in sepulchris Christianorum requies defunctorum est. In his tribus generibus vasa Ecclesiæ etiã initiata confringere, conflare, vendere licet. Opus est, vt de Ecclesia mystici poculi forma non exeat, ne ad vsus nefarios sacri calicis ministerium transferatur. Ideo intra Ecclesiam primum quesita sunt vasa, quæ initiata non essent: deinde comminuta, postremo conflata, per minutas erogationes dispensata egentibus, captiuorum quoque pretijs profecerunt. Quòd si defunt noua, & quæ nequaquam initiata videantur: in huiusmodi vsus, quos supra diximus, arbitror omnia pie posse conuerti. *Tom. 1. lib. 2. Offic. Cap. 28.*

* *4. Reg. 25.*

Aurea Ecclesie vasa in suum priuatum vsum conuertere crimẽ est.

In quibus casibus liceat vasa Ecclesie etiam initiata confringere.

III. *Quadam verba Canonis sacrificij Missæ
apud Ambrosium reperiri.*

VT scias hoc esse sacramentū, huius figura ante præcessit. Deinde quantum sit sacramētum cognosce, vide quid dicat: Quotiescumque hoc feceritis, toties commemorationem mei facietis, donec iterum adueniam. Et Sacerdos dicit: Ergo memores gloriosissimæ eius passionis, & ab inferis resurrectionis, & in celos gloriosæ ascensionis, offerimus tibi hanc immaculatam hostiam, rationabilem hostiam, incruentam hostiam, hunc panem sanctum, & calicem vitæ æternæ: & petimus & precamur, vt hanc oblationem suscipias in sublimi altari tuo per manus Angelorum tuorum, sicut suscipere dignatus es munera pueri tui iusti Abel, & sacrificium patriarchæ nostri Abraham, & quod tibi obtulit summus sacerdos Melchisedech. *Tom. 4. lib. 4. de Sacramento. Cap. 6.*

CAPVT NONVM
De Sacramento Pœnitentiæ.

1. *Baptizatos in Christo non posse in peccata relabi, falsum & hæreticorum dogma esse.*

VOs (Nouatianos) quis ferat, qui putatis vobis opus non esse mundari per pœnitentiā: quia mundatos vos dicitis esse per gratiam: quasi iam peccare vobis impossibile sit. *Tom. 1. lib. 1. de Pœnitent. Cap. 8.*

Nouatiani impossibile indubitanter cabant baptizatos in peccata relabi.

II. *Fidelibus, quoties post Baptisimum in peccata relabuntur, Pœnitentiæ sacramentū superesse, quo veniam peccatorum consequentes Deo reconcilientur.*

Nonne tibi consumi videtur, quando in baptismatis sacramento interit totus homo exterior?